

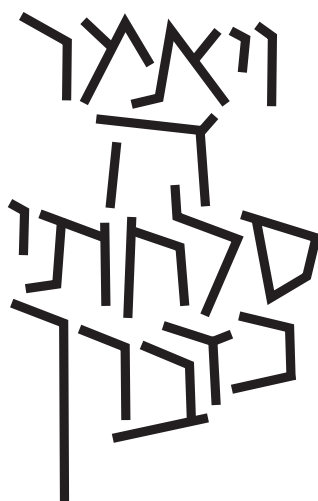
מתזזור קורן ליום הכיפורים • כמנהג ק"ק ספרדים

קורן ירושלים

מהדורת לובל

מחזור קורן
ליום הכיפורים

מבואר בידי
הרב יונתן זקס זצ"ל
מאנגלית: צור ארליך

ערוך ומוגה בידי
חנן דוד בניהו

•

הוצאת קורן ירושלים

מחזור קורן ליום הכיפורים
מהדורת לובל

ביאורים מאת הרב וקס

מהדורה ראשונה © תשפ"ה (2025)

הוצאת קורן ירושלים

ת"ד 4044 ירושלים 91040

www.korenpub.co.il

© כל הזכויות שמורות על גופן תנ"ך קורן, 1962. הוצאת קורן ירושלים בע"מ, 2025

© כל הזכויות שמורות על גופן סידור קורן, 1981. הוצאת קורן ירושלים בע"מ, 2025

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לאחסן במאגר מידע, לשדר או לקלוט בכל דרך או בכל אמצעי אלקטרוני, אופטי, מכני או אחר כל חלק שהוא מן החומר שבספר זה. שימוש מסחרי מכל סוג שהוא בחומר הכלול בספר זה אסור בהחלט אלא ברשות מפורשת בכתב מהמחבר.

כמנהג ק"ק ספרדים, מהדורה בית כנסת, כריכה קשה, מסת"ב: 6-78-7844-965-978.

סט מחזורים כמנהג ק"ק ספרדים, מהדורה בית כנסת, מסת"ב: 2-039-583-965-978.

Printed in PRC

יכרעמוס

מחזור קורן
מהדורת לובל

מוקדש להמונים המתפללים ממחזור זה.
יהי רצון שתפילותיכם חיש יעלו וייענו לרצון
ויהיו מקור ברכה לכל אחד מכם
למשפחותיכם ולכלל ישראל

יהודית ודוד לובל ומשפחתם
ניו יורק

תוכן

הקדמה למהדורת לובל	ט	שחרית	
מבוא למהדורת קורן תשע"ה	יא	השכמת הבוקר	253
מבוא לתפילת יום הכיפורים	טו	ברכות השחר	254
		בקשות	260
ערב יום הכיפורים		עטיפת טלית	268
סדר כפרות	3	פרשת העקדה וקורבנות	274
תפילת בית העלמין	6	זמירות	298
סדר המלקות	19	פסוקי דזמרה	325
טבילה	20	נשמת כל חי	345
מנחה לערב יום הכיפורים	21	יוצר	353
סדר התרת נדרים וקללות	55	תפילת לחש	368
הדלקת נרות	56	סדר חזרת הש"ץ לשחרית	384
ברכת הבנים	57	אבינו מלכנו	432
קבלת קדושת היום	59	סליחות לשחרית	436
		בקשות ופיוטים	461
ליל יום הכיפורים		סדר קריאת התורה	480
עטיפת טלית	65	מוסף	
הכנה ליום הכיפורים	66	אשרי	499
לך אלי תשוקתי	68	תפילת לחש	512
שמע קולי	73	סדר חזרת הש"ץ למוסף	531
פתיחת ההיכל	77	סדר העבודה	557
כל נדרי	79	סליחות למוסף	621
קבלת שבת	93	מנחה	
ערבית ליום הכיפורים	99	פרשת העקדה	659
עמידה	109	למנצח	667
סליחות	131	אשרי	673
מסכת יומא	200	סדר קריאת התורה	677
		תפילת לחש	696
אשמורת הבוקר		סדר חזרת הש"ץ למנחה	712
כתר מלכות	215	סליחות למנחה	743
כתר מלכות להרדב"ז	238	פיוטים	768

נעילה		ערבית למוצאי יום הכיפורים	
אל נורא עלילה	779	קריאת שמע וברכותיה	848
אשרי	784	עמידה	854
תפילת לחש	786	סדר ברכת הלבנה	870
סדר חזרת הש"ץ לנעילה	801	סדר הבדלה	875
סליחות לנעילה	825	סדר ברית מילה	876

הקדמה למהדורת לובל ביאורים מאת הרב זקס

בפתיחת תפילת יום הכיפורים אנו מתעוררים למסע של חשבון נפש, וידוי וחרטה, ולבסוף, כך אנו מקווים, לחידוש מחויבותנו לברית עם הקב"ה. מסע שראשיתו ברגע שבו חלל האוויר מתמלא בנעימה המצמררת של תפילת "כל נדרי" ושסופו בתקיעת השופר שלאחר תפילת נעילה. מילות התפילה העתיקות והפיוטים מלאי הרגש מהווים עבורנו מפת דרכים אל התשובה, דרך חזרה הביתה. חזרה הביתה אל מי שהעניק לנו את היום המיוחד הזה שבו הדרך פתוחה ונהירה לשוב אליו. את מחזור קורן ליום הכיפורים יצרנו בסייעתא דשמיא בתקווה שנוכה לסייע למתפללים ולהנחותם בדרך לשוב אל ה'.

לא היינו יכולים להגיע למימוש החזון ללא מנהיגותו של הרב לורד יונתן זקס זצ"ל וללא עוצמתו האינטלקטואלית. ההקדמה והביאור המופלאים שכתב עבור המחזור, הם לנו מדריך יקר ערך לתפילות יום הכיפורים. עבודתו אינה רק מבארת את נוסח התפילה ומנהירה את דברי חז"ל, אלא שזורת באופן ייחודי רעיונות יהודיים עמוקים מתוך חיבור אל מציאות החיים המודרנית. זכינו בחסדי ה' לעבוד עם הרב זקס וליצור מחזור שמשקף כראוי, לטעמנו, את מורכבותן ואת עומקן של תפילות ישראל.

חסרוננו של הרב זקס מורגש בצורה עמוקה מאוד. אנו מתגעגעים אליו ואל מנהיגותו. אנו מאמינים ומקווים שהעיצוב, הטיפוגרפיה והאוריינות, שהן סימן ההיכר של הוצאת קורן ירושלים במשך יותר משישים שנה, מכבדים ומעצימים את דברי הרב כפי שראוי לו.

כמו במחזור לראש השנה, יצירה בסדר גודל שכזה לא הייתה מתאפשרת ללא שותפות של יהודית דוד לובל ומשפחתם. השילוב בין תשוקתם לעבודת ה' לבין אהבתם לספרים הביא אותם לתמוך ביצירת מחזור זה. אנו מודים לכם בשם הוצאת קורן, בשם צוות בית המדרש, בשם העורכים והמעצבים ובשם המתפללים. לעולם נהיה אסירי תודה על תמיכתכם העצומה.

אנו מודים לעמיתינו בהוצאת קורן, ובהם הרב ראובן ציגלר, הרב אבישי מגנצא, קרן מליץ, רינה בן גל, אליהו משגב, שמואל לעסרי, אפרת גרוס והרב ינון חן. תודתנו נתונה גם לצור ארליך על התרגום.

מהדורה חדשה זו של מחזור קורן ממשיכה את המסורת בהנגשת התפילה ובהעצמת חווייתם של המתפללים. אחד המאפיינים הייחודיים של המחזור הוא החלוקה של טקסט התפילה לשורות במקום עיצובו כפיסקה במקשה אחת – וזאת, כדי שהמתפלל ישהה באופן טבעי במקומות הראויים.

אנו מרימים עינינו לשמים ומתפללים שמחזור זה, כמו שאר ספרינו, ימשיך וירחיב את חזונו של מייסד הוצאת קורן, מר אליהו קורן, אל עבר דור חדש, ויקדם את עבודת ה' של כל יהודי ויהודייה באשר הם.

מאיר מילר, מו"ל
ירושלים, ה'תשפ"ו

מבוא למהדורת קורן שנת ה'תשע"ה

אֲשֶׁר הִרְאִיתֵנִי צְרוּת רַבּוֹת וְרָעוֹת
תְּשׁוּבָה תַּחֲיִינִי וּמִתְהוֹמֹת הָאָרֶץ תִּשְׁׁוֹב תַּעֲלֵנִי (תהלים עא, כ)
מִחֲיִיתִי כָעֵב פֶּשַׁעֶיךָ וְכַעֲנָן חֲטָאוֹתֶיךָ
שׁוֹבָה אֵלַי כִּי גִאֲלִיתֶךָ (ישעיה מד, כב)

ביום זה כל קהילות ישראל ניצבות נוכח פני ה' כמלאכים, וגם מייחלות לרחמיו. יום זה הוא גם היום שבו משה ירד בפעם האחרונה מהר סיני ובישר לעם ישראל, שנתכפר עוונם ושהם רצויים ואהובים לפני המקום ברוך הוא. אם גם אנו נזכה לרחמים אלו, נוכל להתחיל שנה חדשה מלאים בתקווה ושמחים בקשר המחזק עם ה'.

הכפרה אינה באה מאליה ועיצומו של יום אינו מכפר בלי תשובה. בזמן שביית המקדש עמד על תלו, היו שנים שבהן חוט השני שהיה תלוי ביום הכיפורים מעל ההיכל, נשאר אדום. האם ביכולתו של בשר ודם לחזור ולהתקרב לה' אחרי שהתרחק ממנו? אם אדם התמקד שנה שלמה בצרכיו האישיים ולא ברצון האלוהי, האם בכוחו לשוב ולהיות שליח ה' עלי אדמות? אלמלא הפתח שפתח לנו ה' אחרי שהאדם חטא, לא הייתה לו רשות להמשיך ולהתקיים. אך לאדם ישנו כוח התפילה שניתן לו מאת ה', כדברי ה' לעמו במדרש (שמות רבה לח, ד): "דברים אני מבקש! שנאמר 'קחו עמכם דברים ושובו אל ה'", ואני מוחל על כל עונותיכם!" מילים פשוטות שאומרים מכל הלב עשויות לחולל מהפכות בעולם ובאדם. עלינו אפוא להיות ערים לכוח שבפינו, נחושים להפוך את חוט השני ללבן, ומסוגלים להשיג חנינה לעצמנו ולעמנו.

הוצאת קורן קיבלה על עצמה את האחריות הכבדה לערוך את מילות התפילה בעלות הכוח הרוחני הכביר, למי שעומד לאומרן ביום הכיפורים לפני בוראו. מלאכות רבות כרוכות בהכנת מחזור תפילה – בירור קפדני של נוסח התפילות, הגהה מדוקדקת, תכנון המבנה ועימוד מחושב. מטרתם של כל אלה לישרת את המתפלל. כמובן, אין בזה כדי להחליף את כוונת הלב, אך בהחלט עשינו את מרב המאמצים בכלים שברשותנו, להעצים את המעמד הרם הזה.

על עיקר עריכת נוסח התפילות ותוכן ההערות שקד הרב חנן בניהו יומם ולילה בנחישות ובמרץ רב, והרבנים דוד פוקס וינן חן סייעו וייעצו לו. את המחזור עימדה רינה בן גל על פי העקרונות שקבע אליהו קורן ז"ל. למלאכת ההגהה נרתמו הרב ינן חן, הרב ישראל אליצור ואפרת גרוס, ועל עיצוב הכריכה עמל אליהו משגב.

מן המפורסמות שגלויות ירושלים אשר בספרד, במזרח ובצפון אפריקה לא היו בעלות גוון אחד, אלא הורכבו מקהילות קהילות אשר לכל אחת מהן היו מנהגים ייחודיים ומסורות ליטורגיות מפותחות משל עצמן. לגירוש ספרד ותפוצתם של הגולים לארצות אלו יחד עם פריחתה של הקבלה בדור שלאחר מכן, נודעה השפעה מכרעת על היווצרות 'נוסח ק"ק ספרדים'. נוסח זה כשמו כן הוא, מחד גיסא הוא 'נוסח' (בלשון יחיד) ומאידך גיסא 'קהילות קודש' (בלשון רבים). דהיינו, אין כאן נוסח וזהו אלא נוסחאות רבות ומגוונות שהצד השווה בהם רב על השונה. יש שהבדלים אלו תלויים במקום ובסגנון, ויש שההבדלים נובעים מכוחה של הלכה או מטעמים שבסוד. יש מקומות שבהם השינויים ניכרים ויש מקומות שבהם השינוי מסתכם בחילופי מילה. ברובם המוחלט של השינויים וחילופי הגרסאות (בנוסח הקבע ובפיוטים) ענו חכמי ישראל, פוסקים ומקובלים, והעלו את דעתם על הכתב, או שדבריהם עברו במסורת והם פזורים בכתביהם הרבים.

עמלנו וטרחנו רבות בבירורי נוסח, הלכה ומנהג ולשם כך דרשנו וחקרנו במקורות בספרי הלכה, קבלה ומנהגים רבים. נתנו עינינו בעשרות מחזורים עתיקים וכתבי יד הפזורים בספריות העולם על מנת להתחקות אחר המנהגים מהשורשים ועד לענפים ולבאר מקורו ומוצאו של כל מנהג ונוסח. במהדורה זו בחרנו בנוסח קהילות המזרח להיות נוסח הפנים, משום שהוא הנפוץ היום בארץ ישראל, אך התאמצנו לתת ביטוי למנהגיהן של כל קהילות הספרדים במזרח ובמערב – ציינו למנהגי קהילות המערב השונות.

ההבדל בין הנוסחאות בולט במיוחד בימים הנוראים גם בשל העובדה שבימים אלו אומרים פיוטים. כידוע, בספרד פעלו גדולי המשוררים שחיברו מערכות מקיפות של פיוטים לימי מועד וחג וביותר לימים הנוראים. המנהג הקדום היה לומר ביום הכיפורים 'מעמד' – מערכת מקיפה של פיוטים לכל תפילות היום הקדוש, וגדולי הפייטנים כתבו 'מעמדות' ליום הכיפורים. בקהילות קטאלוניה נהגו לומר את ה'מעמד' של רבי משה אבן עזרא אם כי בקהילות מסוימות אמרו בשחרית ובמנחה את קדושתאותיו של רבי אברהם אבן עזרא. בקהילות אראגון נהגו לומר את הקדושתאות של רבי שלמה אבן גבירול, ובצפון אפריקה את אלו של רבי יצחק

אבן ג'אטא, למעט בנעילה שבה אמרו באראגון ובצפון אפריקה את הקדושתא של רבי יוסף אבן אביתור. יש לציין שבכל המנהגים שילבו פיוטים וסליחות מפרי עטם של פייטנים אחרים.

מסיבות שונות ביטלו גדולי בעלי ההלכה בדורות שלאחר מכן את אמירת הפיוטים בעמידה ובברכות קריאת שמע, ודחו את אמירת הסליחות לאחר חזרת הש"ץ.

רבי יעקב בן אשר, בעל הטורים, שיבח את מנהג קהילות קאשטיליה (טוליטולא) לדחות את אמירת הסליחות והפיוטים לאחר חזרת הש"ץ (א"ח תרכ), ומנהג זה, שהיקף הפיוטים שבו מצומצם והסליחות חוזרות על עצמן בכל תפילה, הוא המנהג העיקרי שעל פיו נהגו קהילות הספרדים מאז הגירוש, וכיום הוא המנהג היחיד.

סדר חזרת הש"ץ והסליחות דומה מאוד למובא ב'מנורת המאור' לר' ישראל אלנקאווה, מתלמידי הרא"ש. למעשה, את רוב רובם של המעמדות הנ"ל אין אומרים היום, למעט פיוטים בודדים שאומרים בסליחות או לפני נעילה. אך חלקם הובא במחזורים הישנים אחרי חזרת הש"ץ, ובמחזורים מאוחרים יותר הובא חלקם כסליחות. ויש מקהילות צפון אפריקה שבהן אומרים עד היום פיוטים מתוך המעמדות ליום הכיפורים.

הפיוטים במהדורתנו סודרו בצורתם השירית למען ירוץ בהם המתפלל. לנגד עינינו ראינו את מפעלו החשוב של ר' יעקב יצחקי זצ"ל בעל מחזור אהלי יעקב שהשתדל בכל מאודו להביא חמדת רוחם של טובי פייטנינו. הבקשות והרשויות הודפסו הן לפני נשמת ויוצר ושוב לפני קריאת התורה.

בכבוד רב ובחרדת קודש הוצאת קורן מגישה לפני הציבור לראשונה מחזור לק"ק ספרדים. הוצאת קורן עשתה את מרב המאמצים כדי שישאל 'לא ייכשלו בלשונם... ואל יאמר פיהם דבר שלא ברצונך'. אנו תקווה שלא נפלה תקלה מתחת ידינו, ושסייענו למחלים פני ה', שאמרי פיהם יהיו לרצון.

אַתְּ לְחַשִּׁי עֲנֵה נָא. וְעָקִי רָצָה נָא. הָאֵל קְדוֹשׁ
קָרְבָנוּ לְתוֹרָתְךָ, לְמִדְנוּ מִצְוֹתֶיךָ, הוֹרֵנוּ דְרָכֶיךָ,
הֵט לִבֵּנוּ לִירְאָה אֶת שְׁמֶךָ, וּמוֹל אֶת לִבֵּנוּ לְאַהֲבָתְךָ
וְנָשׁוּב אֵלֶיךָ בְּאַמֶּת וּבְלֵב שָׁלֵם.

'אופן' לרבי שלמה אבן גבירול – תפקידו של פיוט ה'אופן' הוא להעביר בקדושת היוצר מן הפסוק הראשון 'קדוש, קדוש, קדוש' לפסוק השני 'ברוך כבוד ה' ממקומו'. בדרות מאוחרים יותר נהגו לאומרו כרשות לקדיש בשחרית של יום הכיפורים. וכיום נוהגים בהרבה קהילות לאומרו לפני קריאת התורה.
סימן שלמה קטן.

שְׁנֵאֲנִים	שְׁאֲנָנִים	כְּנִיצוֹצִים יִלְהָבוּ
לִהְיֵיהֶם	וּמַעֲטֵיהֶם	כְּעֵין קָלֶל יִצְהָבוּ
מוֹל כֶּסֶּא	מִתְנַשֵּׂא	בְּקוֹל רֶעִשׁ יִרְהָבוּ
הֵן בְּמַחְהָה	זֶה לָזֶה	לְהַקְדִּישׁ אֶל יְאֻהָבוּ

קהל: הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי אֱלֹהִים הָבוּ: תהלים כט

לֶךְ חַיּוֹת	עֲלִיּוֹת	בְּתַחֲתִית כֶּסֶּ הַנִּקְבָּע
וְאַרְאֵיהֶם	וְחֲשִׁמְלִים	אֲזוּרֵי זֵיו הַנִּנְצָבֵעַ
תִּהְלֹתֶךָ	וְהִלְתֶּךָ	יְהוּדוֹן מַחְנוֹת אֲרֻבָּע
זֶה יַעֲרִיץ	זֶה יִמְרִיץ	לֶךְ זֶמֶר וְשִׁיר יַבֵּעַ
בְּנֵי חַיִּל	יוֹם וְלַיִל	בְּמִשְׁמְרוֹתֶם נִצְבּוּ

קהל: הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי אֱלֹהִים הָבוּ:

מִכּוֹן מִשְׁמֶר	הִנָּאמֶר	בְּרֹאשׁ מַחְנוֹת הַמוֹנֵךְ
הֵלֵא נִמְסֶר	בִּיד הַשָּׁר	מִיכָאֵל גְּאוֹנֵךְ
בְּמִרְפְּבוֹת	לְרַבּוֹת	יַעֲמֹד עַל יְמִינֶךָ
וַיִּקְוּ	וַיִּלּוּ	דְּרֹשׁ אֵיחָ מַעֲוֹנֶךָ
וְשֵׁם סָגוֹד	לְמוֹל פְּרָגוֹד	לֶךְ יִסְגְּדוּ וַיִּקְרְבוּ

קהל: הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי אֱלֹהִים הָבוּ:

הַמֶּזֶן מַחְנֶה	הַמִּשְׁנֶה	עַל יָרֵךְ שְׁמַאל נִזְקָה
וְעַל צְבָאוֹ	וּנְשִׂאוֹ	גְּבִרְיָאֵל הַנִּשְׁקָה
בְּשָׂרָפִים	לְאַלְפִים	בְּחִיל כְּבֹד מְאֹד נִתְקָה

וְכִסָּא קְדֻשָּׁךְ מִקֶּמֶךְ	וְאַלֶּה פֶּה	זֶה אֵיפֶה
וְסוֹסֵי אֵשׁ יִרְכְּבוּ	אֲזוּרֵי אֵשׁ	גְּזוּרֵי אֵשׁ

קהל: הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי אֱלֹהִים הָבוּ:

צָבֵא מַחֲנֶה שְׁלִישִׁיה	וְשִׁיר יִרְצֶה	קוֹל יִצְפָּצֵף
עוֹמֵד בָּם לְתַלְפִּיה	שֶׁר הָאֵל	וְנוֹרִיאל
יִרְפֶּה חוּג הָעֲלִיה	וְשַׁעֲטָתָם	לְשֹׁאֲטָתָם
יוֹצֵר רוּם וְתַחֲתִיה	מְקוֹם אֶהֱיָה	בְּקוֹל אֵיה
יוֹם וְלֵיל יִתְאַבּוּ	הַנֶּהְדָּר	רְאוֹת נֶאֱדָר

קהל: הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי אֱלֹהִים הָבוּ:

בְּרַבִּיעִית יַעֲיֶדוּ	לְךָ שָׁהוּד	טְבוּסֵי הוּד
עִם רַפְּאֵל יַגִּידוּ	וְזִמְרָתְךָ	וְאִמְרָתְךָ
לְךָ יִקְשְׁרוּ וַיַּעֲנִידוּ	וְכִתְּרֵ עוֹ	וְצִיץ מַעֲזֵ
יִתְמִידוּ וַיַּצְמִידוּ	שִׁיר וּמִכְתָּם	וְאַרְבַּעַתָּם
לְבַל יִיגְעוּ וַיִּדְאָבוּ	וּגְבֻרָתָם	חִבְרָתָם

קהל: הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי אֱלֹהִים הָבוּ:

לְךָ יַחַד יִרְנְנוּ	נִקְבָּצִים	נִיֻּצָּצִים
לְעִמְתְּךָ יַחֲנְנוּ	הַחֲמוּסִים	בְּעַד עֲמוּסִים
רְגִלֵּיהֶם יִכּוֹנְנוּ	וַיִּרְאָתְךָ	בְּאִימָתְךָ
קְדֻשָּׁתְךָ יִשְׁנְנוּ	כְּמוֹ בֶּזֶק	בְּקוֹל חִזָּק
לְמוֹל קְדוּשָׁה יַעֲרְבוּ	לְאֵל קְדוּשָׁה	עֲנוֹת קְדוּשָׁה

קהל: הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי אֱלֹהִים הָבוּ:

פתיחת ההיכל

"וכהן גדול עומד ומקבל וקורא 'אַחֲרֵי מוֹת' וְאֵךְ בְּעֶשְׂרִי. וגולל את התורה ומניחה בחיקו ואומר: יותר ממה שקראתי לפניכם כתוב כאן" (יומא פ"ז מ"א).

נוהגים לומר בעת פתיחת ההיכל פסוקים כנגד העולים לתורה והמפטיר, אם חל בשבת, אומרים שמונה כנגד שבעת העולים והמפטיר, וכשחל בחול, עולים שישה ומפטיר, ולכן מתחילים מהפסוק השני.

פותחים את ההיכל. הקהל עומד על רגליו.

דברים ד

אֶתְּהָא הָרֵאָתָה לְדַעַת, כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים
אֵין עוֹד מַלְבָּדוֹ:

אם חל בחול, מתחילים מכאן:

תהלים פו

אֵין-פָּמוֹךְ בָּאֱלֹהִים, אֲדָנִי, וְאֵין פֶּמַעֲשִׁיךְ:

מלכים א' ח

יְהִי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם-אֲבֹתֵינוּ
אֶל-יַעֲזֹבֵנוּ וְאֶל-יִטְשֵׁנוּ:

תהלים כח

הוֹשִׁיעָה אֶת-עַמְּךָ וּבִרְךָ אֶת-נַחֲלָתְךָ
וְרַעַם וְנִשְׂאִים עַד-הָעוֹלָם:

במדבר י

וַיְהִי בְּנִסְעֵה הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה

קוֹמָה יְהוָה וּפִצּוּ אֵיבֶיךָ, וַיִּנָּסוּ מִשְׁנֵאֵיךְ מִפָּנֶיךָ:

תהלים קלב

קוֹמָה יְהוָה לְמִנוּחֹתֶיךָ, אֶתְּהָ וְאֶרֶץ עֲזָרְךָ:

כִּהְיִיךָ יִלְבָּשׁוּ-צִדֶּק, וְחִסְדֶּיךָ יִרְנְנוּ:

בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדְּךָ, אֶל-תֵּשֶׁב פָּנֶי מִשִּׁיחֶךָ:

יש מוסיפים פסוקים אלו:

תהלים קיח

פֶּתַח-חֲלִי שַׁעֲרֵי-צִדֶּק, אֲבֹא-בָם אוֹדָה יְיָ:

זֶה-הַשָּׁעַר לַיהוָה, צְדִיקִים יָבֹאוּ בוֹ:

ישעיה ב

כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה, וּדְבַר-יְהוָה מִירוּשָׁלַם:

בקשות ליום הכיפורים

"יום צום ישאל האדם חיים וכפרה, יעמוד בשעת הוצאת ספר תורה ויקרא ג' פעמים י"ג מדות" (עולת תמיד, שער המועדים; ויש מדקדקים שלא לומר י"ג מידות, אלא רק 'רבנו של עולם', וישוב הים' ח"ב, יא).

שמות לד

יְהוָה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְחַנוּן

אֲדָרָךְ אֲפִים וְדִבְחָסָד וְאַמֶּת:

נִצֵּר חֶסֶד לְאֵלִים נִשָּׂא עֹן וּפְשַׁע וְחַטָּאָה וְנִקָּה: ג פעמים

בעולת תמיד' מובאת בקשה זו להארי' לאומרה ביום הכיפורים, בשעת הוצאת ספר תורה אחרי אמירת י"ג מידות. ויש אומרים במקומה את הבקשה לראש השנה (למטה):

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, מֵלֵא כָּל מְשָׁלוֹתֵינוּ לְטוֹבָה, וְהִפֵּק רְצוֹנֵנוּ
וְתֵן שְׂאֵלָתֵנוּ לָנוּ וּלְבָנֵי בֵיתֵנוּ, חַיִּים טוֹבִים וְאַרוּכִים, בְּכָבוֹד
וּבְמִנוּחָה, בִּירֵאתְךָ וּבְתוֹרָתְךָ, בְּשָׁלוֹם וּבְהַשְׁקָט וּבְבִטְחָה,
וּפְדֵנוּ מִכָּל צָרָה וְיָגוֹן וּמִמּוֹת, וּמִכָּל שְׁעוֹת רָעוֹת הַמְתַּרְגְּשׁוֹת
וְיוֹצֵאוֹת לְעוֹלָם, וְכִפֵּר עֲוֹנוֹתֵינוּ וְאַשְׁמוּתֵינוּ. אָמֵן כֵּן יְהִי
רְצוֹן.

ג פעמים

בעולת תמיד' מובאת בקשה זו לראש השנה.

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם מֵלֵא מְשָׁלוֹתֵינוּ לְטוֹבָה, וְהִפֵּק רְצוֹנֵנוּ וְתֵן שְׂאֵלוֹתֵינוּ,
וּמַחֵל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ וְעֲוֹנוֹת בְּנֵי בֵיתֵנוּ, מַחֲלֵלָה בְּחֶסֶד, מַחֲלֵלָה
בְּרַחֲמִים, וְטַהֲרֵנוּ מִהַפְשָׁעִים וְהַחֲטָאִים, וְזַכְּרֵנוּ בְּרָצוֹן טוֹב מִלִּפְנֵיךָ,
וּפְקֹדֵנוּ בְּפִקְדָּת יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים, וְזַכְּרֵנוּ לְחַיִּים טוֹבִים וְאַרוּכִים,
וּפְרִנְסָה טוֹבָה וְכִלְכֵּלָה, וְלֶחֶם לֶאֱכֹל וּבִגְד לְלַבֵּשׁ, וְעֵשֶׂר וְכָבוֹד
וְאַרְיֵכוֹת יָמִים בְּתוֹרָתְךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ, וְהִפֵּק תַּעֲלָה וּרְפוּאָה לְכָל
מַכְאוֹבֵינוּ לְפָנֶיךָ, וְתַבְרֵךְ מַעֲשֵׂה יְדֵינוּ, אָמֵן וְכֵן יְהִי רְצוֹן. וְגִזֹּר עָלֵינוּ
גִּזְרוֹת טוֹבוֹת, וּבִטֵּל מֵעָלֵינוּ כָּל גִּזְרוֹת קִשּׁוֹת וְרָעוֹת. יְהִיו לְרָצוֹן
אֲמִרֵי־פִי וְהִגְיוֹן לִבִּי לִפְנֶיךָ, יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:

תהלים יט

ג פעמים

"לעולם ה' דברך נצב בשמים" (תהלים קיט, פט).

"דברך נצב" – גורותך עומדים בשמים" (ראב"ע, שם).

בעת פתיחת ההיכל נוהגים לומר פסוק זה שתיים עשרה פעמים, ובמילה 'דברך' מכוונים שהדיבור הקשה, דהיינו הגורות הרעות, יישארו בשמים ולא ירדו לארץ, ולאחר מכן אומרים את ה'יהי רצון' ('שומר ישראל' להחיד"א; 'אמת ליעקב' ננינו; וכסף הכיפורים' בשם הרש"ש על פי ר' אברהם הלוי).

תהלים קיט

לְעוֹלָם יִהְיֶה דְּבַרְךָ נֹצֵב בַּשָּׁמַיִם: יב פעמים

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתַּעֲשֶׂה
לְמַעַן רַחֲמֶיךָ וּלְמַעַן שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל הַנִּכְתָּב וְאִינוּ נִקְרָא
שְׁנֵת־בְּנֵי בּוֹ, שֶׁתַּצִּילֵנוּ לָנוּ וּלְנִשְׁוֹתֵינוּ וּלְבָנֵינוּ וּלְבָנוֹתֵינוּ
וְלָכֹל הַנִּלְוִים אֵלֵינוּ, מִכָּל רָע וּמִשְׁחִית וּמִגִּפָּה, וּמִכָּל
צָרָה וְצִוְקָה וְיָגוֹן וְאַנְחָה, וּמִכָּל חָלִי וּמַחֲלָה. וּלְמַעַן הַשֵּׁם
הַקָּדוֹשׁ הַמְּתַפְשֵׁט מִמָּאוֹר הַמִּרְפָּבָה הַתַּחְתּוֹנָה (אֶלֶד)
וּבִשְׁהוּא כָּלוּל עִם מְקוֹרוֹ (אֶהֱיָה אֶאֱהָלִידָה), שֶׁתִּבְטֵל
בְּרַחֲמֶיךָ הַמְּרַבִּים וּבַחֲסֶדֶךָ הַפְּשׁוּטִים מַעֲלֵינוּ וּמַעַל כָּל־בְּנֵי
בֵּיתֵינוּ כָּל גְּזֻרוֹת קִשּׁוֹת וְרַעוֹת, וְיִסְכְּרוּ פִּיּוֹת כָּל הַמְּקַטְּרִגִּים
וְהַמְּשַׁטִּינִים עָלֵינוּ.

אֲנֵא בְּכֹחַ הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הַמְּתַפְשֵׁט מִמָּאוֹר הַמִּרְפָּבָה
הָעֲלִיוֹנָה (קֶרַע), וּבִשְׁהוּא כָּלוּל בְּמְקוֹרוֹ (יְהוָה יִקְהַרְעֶה),
שֶׁתִּבְטֵל בְּרַחֲמֶיךָ הַמְּרַבִּים וּבַחֲסֶדֶךָ הַפְּשׁוּטִים מַעֲלֵינוּ וּמַעַל
כָּל בְּנֵי בֵּיתֵנוּ כָּל הַמְּקַטְּרִגִּים וְהַמְּשַׁטִּינִים, וְכָל גְּזֻרוֹת קִשּׁוֹת
וְרַעוֹת וְשִׁנְאוֹת חֲנָם, וְחִדָּשׁ עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה וּמְבֹרָכָה,
וְתַפְרִינֵנוּ בְּשִׁפְעַת גְּדוֹל וּבְהִתֵּר, וְלֹא יִשְׁלַט בָּנוּ עֵין הָרַע,
וְתַצְלִיחֵנוּ בְּלִמּוּדֵינוּ וּבְכָל מַעֲשֵׂי יְדֵינוּ, אֲמֵן נֹצֵחַ סֵלָה וְעַד.

יש אומרים גם בקשה זו:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתִּמְלֹא
 רַחֲמִים עָלֵינוּ, וַעֲשֵׂה לְמַעַן אֲבוֹתֵינוּ הַקְדוּשִׁים, אַבְרָהָם
 אִישׁ הַחֶסֶד, יִצְחָק נָאֹזֵר בַּגְּבוּרָה, יַעֲקֹב כָּלִיל תַּפְאֲרֹת,
 וְתַבְטֵל מֵעַלְיָנוּ וּמֵעַל כָּל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל, כָּל גְּזֵרוֹת קִשּׁוֹת
 וְרָעוֹת, וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ, וְנִהְיֶה בְּרִיאִים בְּכָל אֲבָרֵינוּ
 וְגִידֵינוּ, וְתִשְׁמְרֵנוּ מִכָּל צָרָה, וּמִכָּל פֶּחַד וּמִכָּל חֲלִי, וְתַצִּילֵנוּ
 מִבְּלִבּוֹל הַדַּעַת, וְאֵל יְדוּהָ לִבֵּנוּ, וְאֵל יַחֲשֹׁבוּ עֵינֵינוּ, וְנִהְיֶה
 מִיֹּשְׁבֵי בְּדַעְתָּנוּ, וְתֵן בָּנוּ כַּח וּבְרִיאוֹת לַעֲבוֹדָתְךָ וּלְיִרְאָתְךָ,
 וְתִאָּרִיךְ יָמֵינוּ בְּטוֹב וּשְׁנוֹתֵינוּ בְּנְעִימִים, וּבְכָל אֲשֶׁר נִפְנָה
 נִשְׁכִּיל, וּבְכָל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה נַצְלִיחַ. אָמֵן, כֵּן יְהִי רָצוֹן.

יְהִי-חֶסֶדְךָ יְהוָה עָלֵינוּ, כַּאֲשֶׁר יַחֲלֵנוּ לָךְ:
 הֲרֹאנוּ יְהוָה חֶסֶדְךָ, וַיִּשְׁעֶךָ תִּתֵּן-לָנוּ:
 וְאֲנִי בַּחֶסֶדְךָ בִּטְחֹתִי, יָגֵל לִבִּי בִישׁוּעָתְךָ
 אֲשִׁירָה לַיהוָה, כִּי גָמַל עָלַי:
 הִנֵּה אֵל יִשׁוּעָתִי אֲבִטָּח וְלֹא אֶפְחָד
 כִּי-עָזִי וְזִמְרָתִי יְהִי יְהוָה, וַיְהִי-לִי לִישׁוּעָה:

תהלים לג

תהלים פה

תהלים יג

ישעיה יב

בוהר (ויקהל ר' ע"א) נאמר שבשעה שמוציאים ספר תורה לקרוא בו בציבור,
 נפתחים שערי הרחמים שבשמים ועל האדם לומר או 'פריך שמה'.

פְּרִיךְ שְׁמָה דְּמֵרָא עֲלֵמָא, פְּרִיךְ כְּתוּב וְאַתְרוּךְ. יְהִיא
 רַעוּתְךָ עִם עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְעֵלָם, וּפְרָקֵן יָמִינְךָ אַחְזִי
 לְעַמְּךָ בְּבֵית מִקְדָּשְׁךָ, וְלֵאמֹתוּי לְנָא מְטוֹב נְהוּרְךָ, וְלִקְבֵּל

זוהר ויקהל

צְלוֹתֵנָּא בְּרַחֲמֵינִי. יְהֵא רַעְוֹא קְדָמְךָ דְּתוֹרִיךְ לֵן חֵיין בְּטִיבוֹ,
וְלֵהוּי אָנָּא עֲבָדְךָ פְּקִידָא בְּגוֹ צְדִיקָיָא, לְמַרְחָם עָלֵי וּלְמַנְטֹר
יְתִי וְיִת כָּל דִּי לִי וְדִי לְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל. אַנְתָּה הוּא זֶן לְכָלֹא
וּמִפְרִינֵם לְכָלֹא, אַנְתָּה הוּא שְׁלִיט עַל כָּלֹא, אַנְתָּה הוּא דְּשִׁלִּיט
עַל מַלְכֵינָא, וּמַלְכוּתָא דִּילָךְ הִיא. אָנָּא עֲבָדָא דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, דְּסִגְדָנָא קִמָּה מְקַמֵּי דִיקָר אֲוִרִיתָה בְּכָל עֶדֶן וְעֶדֶן.
לֹא עַל אֲנֶשׁ רַחֲיִצְנָא וְלֹא עַל בֶּר אֱלֹהִין סְמִיכְנָא, אֱלֹא
בְּאַלְהָא דְּשִׁמְיָא, דֵּהוּא אֱלֹהָא דְּקִשּׁוּט, וְאֲוִרִיתָה קִשּׁוּט,
וּנְבִיאֹוּהִי קִשּׁוּט, וּמִסְגֵּי לְמַעַבְד טְבוּן וְקִשּׁוּט. בֵּיה אָנָּא
רַחֲיִץ, וְלִשְׁמָה יִקְרָא קְדִישָׁא אָנָּא אִמֵּר תְּשַׁבְּחוּ. יְהֵא
רַעְוֹא קְדָמְךָ דְּתַפְתַּח לְבָאֵי בְּאֲוִרִיתְךָ (וְתִיַּהֵב לִי בִנְיָן דְּכָרִין
דְּעֲבָדִין רַעוּתְךָ). וְתִשְׁלִים מִשְׁאַלִין דְּלִבָּאֵי וּלְבָא דְּכָל עַמְּךָ
יִשְׂרָאֵל לְטָב וּלְחֵיין וּלְשָׁלָם, אָמֵן.

מי שבירך לחיילי צה"ל

מִי שֶׁבֵּרַךְ אֲבוֹתֵינוּ אֲבֵרָהֶם יִצְחָק וְיַעֲקֹב הוּא יְבָרַךְ
אֶת חֵילֵי צָבָא הַהֲגָנָה לְיִשְׂרָאֵל וְאֲנָשֵׁי כַּחוֹת הַבִּטְחוֹן,
הָעוֹמְדִים עַל מִשְׁמֵר אֲרָצֵנוּ וְעָרֵי אֱלֹהֵינוּ, מְגִבּוֹל הַלְּבָנוֹן
וְעַד מִדְבַּר מִצְרַיִם וּמִן הַיָּם הַגָּדוֹל עַד לְבוֹא הָעֶרְבָה וּבְכָל
מָקוֹם שֶׁהֵם, בַּיַּבֶּשֶׁה, בַּאֲוִיר וּבַיָּם. יִתֵּן יְהוָה אֶת אוֹיְבֵינוּ
הַקָּמִים עָלֵינוּ נִגְפִים לַפְּנִיָּהֶם. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִשְׁמֹר
וְיִצִּיל אֶת חֵילֵינוּ מִכָּל צָרָה וְצוּקָה וּמִכָּל נֶגַע וּמַחֲלָה, וְיִשְׁלַח
בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂי יְדֵיהֶם. יִדְבֵּר שׁוֹנְאֵינוּ תַּחֲתֵיהֶם

ויעָטְרם בְּכֶתֶר יִשׁוּעָה וּבַעֲטָרַת נֶצְחֹן. וַיְקִים בָּהֶם הַכְּתוּב:
כִּי יִהְיֶה אֱלֹהֵיכֶם הַהֵלֶךְ עִמָּכֶם לְהַלְחֵם לָכֶם עִם־אֹיְבֵיכֶם
לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם: וְנֹאמַר אָמֵן.

דברים כ

יש האומרים כאן תפילה לשלום המדינה (עמ' 496)
מי שבירך לשבויים בעמוד הבא.

מי שבירך לחולה

אומרים יְמֵי שְׁבִירְךָ לַחֲלִים גַּם בַּשַּׁבָּת, שִׁישׁ בּו דְּבָרֵי בִּרְכָה וְחִיּוּק לַחֲלוּלָה (אֲבָקֶת רֹכֵל, יא-יב).
מִי שֶׁבִּירַךְ אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים וְהַטְּהוֹרִים, אֲבָרָהֶם יִצְחָק וְיַעֲקֹב
מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן דָּוִד וּשְׁלֹמֹה, הוּא יְבָרַךְ אֶת (פְּלוּנִי בֶּן פְּלוּנִית) וַיִּשְׁלַח לוֹ
רְפוּאָה שְׁלֵמָה בְּרַמ"ח אֲבָרָיו וּבִשְׁס"ה גִּידָיו. אֵל נָא רַפָּא נָא לוֹ,
אֵל נָא רַפָּא נָא לוֹ, אֵל נָא רַפָּא נָא לוֹ. וְהַחֲלִימָהּ וְהַחֲזִיקָהּ
וְהַבְרִיאָהּ וְהַחֲזִירָהּ לְאִיתָנָה הָרֹאשׁוֹן, וְכֵן יִהְיֶה רְצוֹן, וְנֹאמַר אָמֵן.

מי שבירך לחולה

מִי שֶׁבִּירַךְ אֲמוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשׁוֹת וְהַטְּהוֹרוֹת, שָׂרָה רַבְּקָה רָחֵל וְלֵאָה,
מֶרְיָם הַנְּבִיאָה וְאַבְיגַיִל וְאַסְתֵּר בַּת אֲבִיחַיִל, הוּא יְבָרַךְ אֶת
(פְּלוּנִית בַּת פְּלוּנִית) וַיִּשְׁלַח לָהּ רְפוּאָה שְׁלֵמָה בְּרַנ"ב אֲבָרֶיהָ וּבִשְׁס"ה
גִּידֶיהָ. אֵל נָא רַפָּא נָא לָהּ: אֵל נָא רַפָּא נָא לָהּ: אֵל נָא רַפָּא נָא לָהּ: אֵל נָא רַפָּא נָא
לָהּ: וְהַחֲלִימָהּ וְהַחֲזִיקָהּ וְהַבְרִיאָהּ וְהַחֲזִירָהּ לְאִיתָנָה הָרֹאשׁוֹן,
וְכֵן יִהְיֶה רְצוֹן, וְנֹאמַר אָמֵן.

במדבר יב

מי שבירך לשבויים

מִי שֶׁבִּירַךְ אֲבוֹתֵינוּ אֲבָרָהֶם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, יוֹסֵף מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, דָּוִד וּשְׁלֹמֹה,
הוּא יְבָרַךְ וַיִּשְׁמֹר וַיַּנְצֵר אֶת נַעַדְרֵי צָבָא הַהִגָּה לְיִשְׂרָאֵל וּשְׁבוּיוֹ, וְאֶת כָּל
אֲחֵינוּ הַנִּתְּנִים בַּצָּרָה וּבַשְּׁבִיָּה. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִמְלֹא רַחֲמִים עֲלֵיהֶם,

וַיֵּצֵאוּם מִחֶשֶׁךְ וְצִלְמוֹת, וּמוֹסְרוֹתֵיהֶם יִנְתֵּק, וּמִמְצוּקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם, וַיְשִׁיבֵם
מִהֲרָה לְחֵיק מִשְׁפְּחוֹתֵיהֶם. יוֹדוּ לַיהוָה חֶסֶדוֹ וּנְפִלְאוֹתָיו לְבָנֵי אָדָם: וַיִּקֵּם
בֵּהֶם מִקְרָא שְׂכָתוֹב: וּפְדֻיֵי יְהוָה יִשְׁבוּ, וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה, וּשְׂמֵחַת עוֹלָם
עַל־רֹאשָׁם, שִׁשּׁוֹן וּשְׂמֵחָה יִשְׁיִגוּ, וְנָסוּ יָגוֹן וְאַנְחָה: וְנֹאמַר אָמֵן.

הוצאת ספר תורה

מוציאים את ספר התורה ואומרים:

שיר
השירים ג

צִיֵּינָה וְרֵאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
בַּעֲטָרָה שְׂעִטָּה־לוֹ אִמּוֹ בַּיּוֹם חֲתָנָתוֹ וּבַיּוֹם שְׂמֵחַת לְבוֹ:
בְּרוּךְ הַמָּקוֹם שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּרוּךְ הוּא.
אֲשֶׁרִי הָעַם שֶׁכָּבַה לּוֹ, אֲשֶׁרִי הָעַם שֶׁיְהוָה אֱלֹהָיו:

תהלים קמד

כשמוליכים את ספר התורה מן ההיכל לתיבה, שליח הציבור אומר עם הקהל:

תהלים לד

גִּדְּלוּ לַיהוָה אֶתִּי, וְנִרְוַמָּה שְׁמוֹ יִחְדּוּ:

תהלים צט

רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַיהֹדֶם רַגְלָיו, קְדוֹשׁ הוּא:
רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲרַקְדָּשׁ, בִּי־קְדוֹשׁ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ: אֵין־קְדוֹשׁ בִּיהוָה בִּי־אֵין בִּלְתֵּךְ, וְאֵין צוּר

שמואל א' ב

תהלים יח

כֹּאֲלֵהֵינוּ: כִּי מִי אֱלֹהִים מִבִּלְעָדִי יְהוָה, וּמִי צוּר זִוְלָתִי
אֱלֹהֵינוּ: תּוֹרָה צוּה־לָנוּ מִנְּשָׂה, מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב:

דברים לג

משלי ג

עֵץ־חַיִּים הִיא לַמַּחְזִיקִים בָּהּ, וְתִמְכִּיָּה מֵאֲשֶׁר: דְּרָכֶיהָ
דְּרִכ־נַעַם וְכָל־נְתִיבֹתֶיהָ שָׁלוֹם: שָׁלוֹם רַב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתָךְ,
וְאֵין־לָמוּ מִכְשׁוֹל: יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן, יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת־
עַמּוֹ בִּשְׁלוֹם:

תהלים קיט

תהלים כט

יש מוסיפים (על פי מסכת סופרים):

יִשְׁמַחוּ הַשָּׁמַיִם וְתִגַּל הָאָרֶץ, וַיֹּאמְרוּ בְּגוֹיִם יְהוָה מֶלֶךְ: יִשְׁמַח הָרִצּוֹן תִּגְלָנָה בְּנוֹת יְהוּדָה, לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ:

דברי הימים
א' טז
תהלים מח

עַל הַכֹּל יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ יִתְבָּרַךְ וְיִתְרַומֶם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹת שְׁבָרָא, הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא, כְּרִצּוֹנוֹ וְכְרִצּוֹן יִרְאִיו וְכְרִצּוֹן כָּל עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל.

מסכת
סופרים יד,

תִּגְלָה וְתִרְאָה מַלְכוּתוֹ עָלֵינוּ בְּמַהֲרָה, וַיַּחַן וַיַּחֲוֶם וַיִּרְחַם עַל פְּלִיטָתָנוּ וּפְלִיטַת עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּחֵן בַּחֲסֵד בְּרַחֲמִים וּבְרִצּוֹן, וַאֲמָרוּ כָּל הָעָם אָמֵן.

הַרְחֵמֵן הוּא יַחְזִיר שְׁבִיטָנוּ וְשְׁבִיַּת עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּמַהֲרָה, וַיּוֹצִיאֵנוּ מִכָּל צָרוֹתֵינוּ לְרוּחָהּ, וּמֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה בְּקִרְבּוֹ, וַיֹּאמְרוּ כָּל הָעָם אָמֵן.

כִּי שֵׁם יְהוָה אֶקְרָא, הָבוּ גִדָּל לֵאלֹהֵינוּ:
הַכֹּל תָּנוּ עֹז לֵאלֹהִים וְתָנוּ כְּבוֹד לַתּוֹרָה.

דברים לב

מגביה את ספר התורה וימראה פני כתיבתו לעם העומדים לימינו ולשמאלו, ומחזירו לפניו ולאחריו, שמצוה לכל אנשים ונשים לראות הכתב ולברוע לומר 'וזאת התורה' וכו' (מסכת סופרים יד, ח):

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־שָׁם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
תּוֹרָה צוּה־לָנוּ מֹשֶׁה, מוֹרְשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב:
הָאֵל תָּמִים דָּרָפוּ, אִמְרַת־יְהוָה צְרוּפָה
מִגֵּן הוּא לְכָל הַחוֹסִים בּוֹ:

דברים ד

דברים לג

תהלים יח

ברכות התורה

קודם הברכה על העולה לראות היכן קוראים (מגילה לב ע"א) ולנשק את ספר התורה (שערי אפרים). בשעת הברכה אוהו בעמודי הספר באמצעות מטפחת (ש"ע קלט, יא על פי ראב"ה והמנהיג; שם קמו, א).

עולה: יהוה עמכם קהל: יברכך יהוה

עולה: (רבנן) ברכו את יהוה המברך.

קהל: ברוך יהוה המברך לעולם ועד.

עולה: ברוך יהוה המברך לעולם ועד.

ברוך אתה יהוה, אלהינו מלך העולם
אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו.
ברוך אתה יהוה, נותן התורה.

לאחר הקריאה העולה מנשק את ספר התורה ומברך:

ברוך אתה יהוה, אלהינו מלך העולם
אשר נתן לנו (את) תורתו תורת אמת
וחיי עולם נטע בתוכנו.
ברוך אתה יהוה, נותן התורה.

מי שבירך לעולה בעמ' 486, מי שבירך לאישה בעמ' 486, השכבות בעמ' 487.

ברכת הגומל

תהלים קיא

אודה יהוה בכל־לִבִּי, בסוד ישרים ועדה:

ברוך אתה יהוה, אלהינו מלך העולם
הגומל לחיבים טובות, שגמלני כל טוב.

ואמן. האל אשר גמלך (לאישה: גמלך) כל טוב וחסד וחמלה, והקהל
יתברך ויתרומם על כל ברכה ותהלה, הוא ברחמי וישמרך ויגמלך
(לאישה: ישמרך ויגמלך) לעד כל טוב, סלה. עונה:

ואמן. האל שגמלך (לאישה: שגמלך) כל טוב ויש
הוא יגמלך (לאישה: יגמלך) כל טוב, סלה. עונים:

קריאת התורה

וידבר יהוה אל-משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבם לפני-יהוה וימתו: ויאמר יהוה אל-משה דבר אל-אהרן אחיך ואל-יבא בכל-עת אל-הקדש מבית לפרכת אל-פני הפרכת אשר על-הארץ ולא ימות כי בענן אראה על-הפרכת: בזאת יבא אהרן אל-הקדש בפר בין-פקר לחטאת ואיל לעלה: בתנת-בד קדש ילבש ומכנסי-בד יהיו על-בשרו ובאבנט בד יחגור ובמצנפת בד יצנף בגדי-קדש הם ורחץ במים את-בשרו ולבשם: ומאת עדת בני ישראל יקח שני-שעירי עזים לחטאת ואיל אחד לעלה: והקריב אהרן את-פר

ויקרא
טו, א-לד

בשבת שני

קריאת התורה: עבודת הכוהן הגדול ביום הכיפורים

פרשייה זו, שנאמרה בשנה השנייה ליציאת מצרים, מגוללת את המתווה לעבודת הכוהן הגדול במקדש בירושלים ביום הכיפורים, ועל פיה גם כתוב "סדר העבודה" שנאמר היום בתפילתנו. רק עוד חג אחד, חג הפסח, מתואר בתורה בפרטנות כזאת.

אחרי מות: מותם הטרגי של נדב ואביהוא בני אהרן בעוון הקרבת "אש זרה" בחנוכת המשכן (ויקרא י, א) צובע בצבעים עזים את תפקידו של אהרן הכוהן כמכפר על חטאי בני ישראל ביום הכיפורים. הוא חווה על בשרו את עומק היגון שיכולות לגרום אפילו עבירות שנעשו בכוונה טובה.

ואל יבא בכל עת: כניסת הכוהן הגדול לקודש הקודשים הותרה רק בקדוש מכל הימים, יום הכיפורים.

בתנת בד קדש: בפני הציבור היה הכוהן הגדול לובש בגדי זהב, "לכבוד ולתפארת" (שמות כח, ב). אך כשנמצא ביחידות לנוכח פני ה' היה עליו ללבוש כותונת בד פשוטה ולבנה מכותנה. במפגש עם האלוהים נדרשות כנות, פשטות וענווה. יש אומרים שמנהג הגברים בחלק מקהילות ישראל ללבוש ביום הכיפורים קיטל, חלוק לבן פשוט, נועד להזכיר את לבושו זה של הכוהן.

שני
בשבת שלישי

הַחֲטָאת אֲשֶׁר־לוֹ וְכִפֹּר בַּעֲדוֹ וּבַעֲד בֵּיתוֹ: וְלָקַח אֶת־
שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים וְהַעֲמִיד אֹתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
וְנָתַן אֶהָרֹן עַל־שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גִּרְלוֹת גֹּזֶל אֶחָד לַיהוָה
וְגֹזֶל אֶחָד לַעֲזָאזֶל: וְהִקְרִיב אֶהָרֹן אֶת־הַשְּׁעִיר אֲשֶׁר
עָלָה עָלָיו הַגֹּזֶל לַיהוָה וַעֲשָׂהוּ חֲטָאת: וְהַשְּׁעִיר אֲשֶׁר
עָלָה עָלָיו הַגֹּזֶל לַעֲזָאזֶל יַעֲמִד־חַי לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֹּר
עָלָיו לְשַׁלַּח אֹתוֹ לַעֲזָאזֶל הַמִּדְבָּרָה: וְהִקְרִיב אֶהָרֹן
אֶת־כֹּפֶר הַחֲטָאת אֲשֶׁר־לוֹ וְכִפֹּר בַּעֲדוֹ וּבַעֲד בֵּיתוֹ וְשַׁחַט

וְכִפֹּר בַּעֲדוֹ וּבַעֲד בֵּיתוֹ: לפני שאנו מטהרים אחרים, עלינו להיטהר בעצמנו. כפרת הכוהן הגדול בעדו ובעד בני ביתו ביום הכיפורים היא הראשונה משלוש: אחרי כן היה מכפר בעד כל הכהונים (פסוק יא), ולבסוף בעד כל העם (פסוק כא).

שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים: שני השעירים היו זהים במראם אבל שונים בגורלם. אחד הוקרב לה', והשני נשלח "לְעִזָּאזֶל הַמִּדְבָּרָה". הם מייצגים שני קטבים במצב האנושי. מצד אחד קדושה וסדר, שהמושכן מסמל. מצד אחר, היעדר צורה וריק, שסמלם הוא המדבר. טקס שני השעירים דומה למעשי ההבדלה בבריאת העולם (בראשית א). ואכן, השעירים מייצגים את האור והחושך שבתוך נפש האדם. החושך, החטא, נשלח אל החושך: אל המדבר המסוכן. האור הוא מתנת האהבה שאנו נותנים לה' בהעלותנו לו קורבן. זו מותמרת באש האלוהים לכדי סליחה ואהבה.

לְעִזָּאזֶל: על פי התלמוד ועל פי רש"י, העזאזל הוא תיאור טופוגרפי: צוק תלול. אחרים (רב סעדיה גאון, רד"ק) אומרים שזהו שמו של הר מסוים. יש מפרשים שזו מילה המציינת סילוק – ואפשר אף שסילוק של עֵז: עֵז אֶזֶל (הלך). על פי אבן עזרא ורמב"ן, מדובר בייצוג של עולם הרוחות, השדים או המלאכים הנופלים. במובן זה, המילה קרובה ל"גיהינום", המציינת את גיא בן־הינום בירושלים, אך לאורך הדורות, ובהתגלגלות לשפות זרות, ספחה את משמעותה הדמונית. המדבר הטרשי והצחיח, שאינו ראוי למגורי אדם, היה סמל לכאוס ולסכנה. כשם שאלוהים יצר בבריאת העולם סדר מתוך התוהו ובוהו באמצעות חוקי הטבע, כך אנו מצוים ליצור סדר מתוך מערבולת האלימות והיצרים באמצעות ציות לחוקי המוסר. כיוון אחר מפרש את המילה עזאזל כמציינת האלהה של כוחות הטבע העזים, או סגידה פגאנית לכוח – מלשון עִיזוֹזֶאל. ניטשה עתיד היה לקרוא לכך "הרצון לעוצמה". על פי גישה זו, שילוח השעיר סימן שיש להוציא ערכים כאלה אל מחוץ למחנה (עוד על השעיר לעזאזל ראו במבוא, בעמ' נב).

אֶת־כָּל־הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לוֹ: וְלָקַח מִלֹּא־הַמִּחְתָּה גִּחְלִי־
 אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי יְהוָה וּמִלֹּא חֲפָצוֹ קִטְרֹת סָמִים
 דָּקָה וְהֵבִיא מִבֵּית לַפָּרֹכֶת: וְנָתַן אֶת־הַקִּטְרֹת עַל־הָאֵשׁ
 לִפְנֵי יְהוָה וְכִסָּהּ׃ עֵנַן הַקִּטְרֹת אֶת־הַפָּפֹרֶת אֲשֶׁר־עַל־
 הָעֲדוּת וְלֹא יָמוּת: וְלָקַח מִדָּם הַפָּר וְהִזָּה בְּאֶצְבָּעוֹ עַל־
 פְּנֵי הַפָּפֹרֶת קִדְמָה וּלִפְנֵי הַפָּפֹרֶת יִזָּה שֶׁבַע־פָּעָמִים מִן־
 הַדָּם בְּאֶצְבָּעוֹ: וְשָׁחַט אֶת־שְׁעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעֵם
 וְהֵבִיא אֶת־דָּמּוֹ אֶל־מִבֵּית לַפָּרֹכֶת וַעֲשָׂה אֶת־דָּמּוֹ כַּאֲשֶׁר־
 עָשָׂה לְדָם הַפָּר וְהִזָּה אֹתוֹ עַל־הַפָּפֹרֶת וּלִפְנֵי הַפָּפֹרֶת:
 וְכִפֵּר עַל־הַקֹּדֶשׁ מִטְמֵאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְשָׁעֵיהֶם לְכָל־
 חַטָּאתָם: וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאַהֲל מוֹעֵד הַשָּׂכֵן אֹתָם בְּתוֹךְ
 טְמֵאֹתָם: וְכָל־אָדָם לֹא־יִהְיֶה׃ בְּאַהֲל מוֹעֵד בִּבְאוֹ לְכַפֵּר
 בִּקְדֹשׁ עַד־צֵאתוֹ וְכִפֵּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ וּבְעֵד כָּל־קֹהֶל
 יִשְׂרָאֵל: וַיֵּצֵא אֶל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי־יְהוָה וְכִפֵּר עָלָיו
 וְלָקַח מִדָּם הַפָּר וּמִדָּם הַשְּׁעִיר וְנָתַן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ׃

שלישי
בשבת רביעי

רביעי
בשבת חמישי

קִטְרֹת סָמִים דָּקָה: ענן הקטורת יצר מסך שהגן על הכוהן הגדול מפני חשיפה מלאה לקרינה האלוהית.

וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאַהֲל מוֹעֵד: בחיינו הדתיים ישנם רגעים הדורשים מאיתנו התייחדות עם האלוהים. היהדות היא דת קהילתית עד לשד עצמותיה, ובשהותו זו של הכוהן הגדול באוהל מועד הוא כיפר בעד כל קהל ישראל. ובכל זאת, במעמקי הנשמה, ישנו מפגש בלתי אמצעי של אני-אתה שבו זעקתו הבלתי מוחלטת של האדם מוצאת את הקשבתו הבלתי מתווכת של האלוהים – והוא יודע את נפשנו. זהו רגע של אמת, שבו נפולת החטאים צונחת הלאה מאיתנו, ולאורה של הסליחה האלוהית האוהבת אנחנו נעשים טהורים ושלמים.

סָבִיב: וְהָיָה עָלָיו מִן־הַדָּם בְּאַעֲבֹעוּ שִׁבְעַת פְּעָמִים וְטָהֲרוּ
וְקִדְּשׁוּ מִטְמְאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וְכֻלָּהּ מִפְּנֵי אֶת־הַקֹּדֶשׁ
וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְהַקָּרִיב אֶת־הַשְּׁעִיר
הַחִי: וְסִמֵּךְ אֶהֱרֹן אֶת־שְׁתֵּי יָדָיו עַל־רֹאשׁ הַשְּׁעִיר הַחִי
וְהִתְוֹדָה עָלָיו אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת־כָּל־
פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל־חַטָּאתָם וְנָתַן אֹתָם עַל־רֹאשׁ הַשְּׁעִיר
וְשָׁלַח בְּיַד־אִישׁ עֹתִי הַמְּדַבֵּרָה: וְנִשָּׂא הַשְּׁעִיר עָלָיו
אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹתֶם אֶל־אֶרֶץ גִּזְרָה וְשָׁלַח אֶת־הַשְּׁעִיר
בַּמִּדְבָּר: וּבָא אֶהֱרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וּפָשַׁט אֶת־בְּגָדָיו
הַבָּד אֲשֶׁר לְבָשׁ בְּבָאוּ אֶל־הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם: וְרָחַץ
אֶת־בָּשָׂרוֹ בַּמַּיִם בַּמָּקוֹם קָדוֹשׁ וּלְבָשׁ אֶת־בְּגָדָיו וַיָּצֵא
וַעֲשֶׂה אֶת־עֲלָתוֹ וְאֶת־עֲלֹת הָעֹם וְכִפֹּר בַּעֲדוֹ וּבַעֲד־
הָעֹם: *וְאֵת חֶלֶב הַחֲטָאת יִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ: וְהִמְשִׁיחַ
אֶת־הַשְּׁעִיר לְעֹזָאזֵל יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בָּשָׂרוֹ בַּמַּיִם
וְאַחֲרֵי־כֵן יָבֹא אֶל־הַמִּחֲנֶה: וְאֵת פֶּרֶ הַחֲטָאת וְאֵת
שְׁעִיר הַחֲטָאת אֲשֶׁר הוּבֵא אֶת־דָּמָם לְכִפֹּר בַּקֹּדֶשׁ

חמישי
בשבת שיש

וְסִמֵּךְ אֶהֱרֹן אֶת שְׁתֵּי יָדָיו: הנחת שתי הידיים היא מעשה סמלי של העברה והאצלה – של אשמה, של ברכה או של סמכות. הרמב"ם כותב: "אין מי שמטיל ספק שהחטאים אינם דברים גשמיים המועברים מגבו של פרט אחד לפרט אחר, אלא כל המעשים האלה הם משלים שמטרתם להשגת צורה בנפש כדי שתושג היפעלות לתשובה, כלומר שהתנערנו מכל מעשינו הקודמים והשלכנום אחר גוונו והרחקנו אותם ככל האפשר" (מורה הנבוכים ג, מז). רגש האשמה מקיף ומאריך ימים. הוא מצריך טקס בעל אופי דרמטי המחדד את התחושה שהחטא נמחה (וזו מובנו היסודי של השורש כפ"ר).

וַיֵּצֵא אֶל־מַחֲוִין לַמַּחֲנֶה וּשְׂרָפוּ בָאֵשׁ אֶת־עֹרֹתָם וְאֶת־
 בָּשָׂרָם וְאֶת־פְּרָשָׁם: וְהַשְׂרָף אֹתָם יָכֶם בַּגִּדִּי וְרַחֵן
 אֶת־בָּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה: וְהִיתָה
 לָכֶם לַחֲקֵת עוֹלָם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ תַּעֲנֹנוּ
 אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל־מְלֹאכֶה לֹא תַעֲשׂוּ הָאֲזֹרָח וְהַגֵּר הַגֵּר
 בְּתוֹכְכֶם: כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֵר עֲלֵיכֶם לְטָהָר אֶתְכֶם מִכָּל־
 חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה תִּטְהָרוּ: שִׁבְתַּי שְׁבַתוֹן הִיא לָכֶם
 וְעִנִּיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם: וְכִפֹּר הַפֶּהן אֲשֶׁר־
 יִמְשַׁח אֹתוֹ וְאֲשֶׁר יִמְלֵא אֶת־יָדוֹ לִכְהֵן תַּחַת אָבִיו וּלְבַשׁ
 אֶת־בְּגָדֵי הַבֵּד בַּגִּדִּי הַקֹּדֶשׁ: וְכִפֹּר אֶת־מִקְדָּשׁ הַקֹּדֶשׁ
 וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ יִכָּפֵר וְעַל הַפְּהָנִים וְעַל־

שישי
בשבת שביעי

תַּעֲנֹנוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם: אף כי ביום הכיפורים כיפר הכוהן הגדול על חטאי העם, אין פירוש הדבר שהעם יכול לפטור את עצמו ממאמץ ולהניח לכוהן הגדול לפעול בשמו. על כל אחד ואחת לצום ולהתענות וכך להיכנס להלך הנפש המתאים ליום הזה. עבודת יום הכיפורים כולה נועדה מעל לכול ליצור מצב רוח לאומי של תשובה.

כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֵר עֲלֵיכֶם לְטָהָר אֶתְכֶם: יש הבדל בין כפרה לבין טהרה. הכפרה, שמובנה המילולי "מחיקה" או "כיסוי", מכוונת אל מעשה החטא. הוא לא רק נסלח, אלא, כביכול, נמחק מן הרישום. הטהרה נוגעת לאדם. החטא מטמא את החוטא. אנחנו מרגישים מזוהמים, מוכתמים. יום הכיפורים, אם אנו מפנימים את המסר שלו, מסייר מאיתנו את הכתם ואנחנו נעשים טהורים שוב.

מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי ה' תִּטְהָרוּ: חז"ל למדו מן המילים הללו שני דברים חשובים. ר' עקיבא הסיק כי יום הכיפורים מכפר אפילו באין מקדש וכוהן גדול, שכן ה', ולא הכוהן, הוא המטהר אותנו. ר' אלעזר בן עזריה למד שיום הכיפורים מכפר רק על חטאים "לפני ה'", כלומר עבירות שבין אדם למקום. עבירות שבין אדם לחברו מתכפרות רק אם תיקנו את דרכנו וזכינו במחילתם של האנשים שפגענו בהם (משנה, יומא ח, ט).